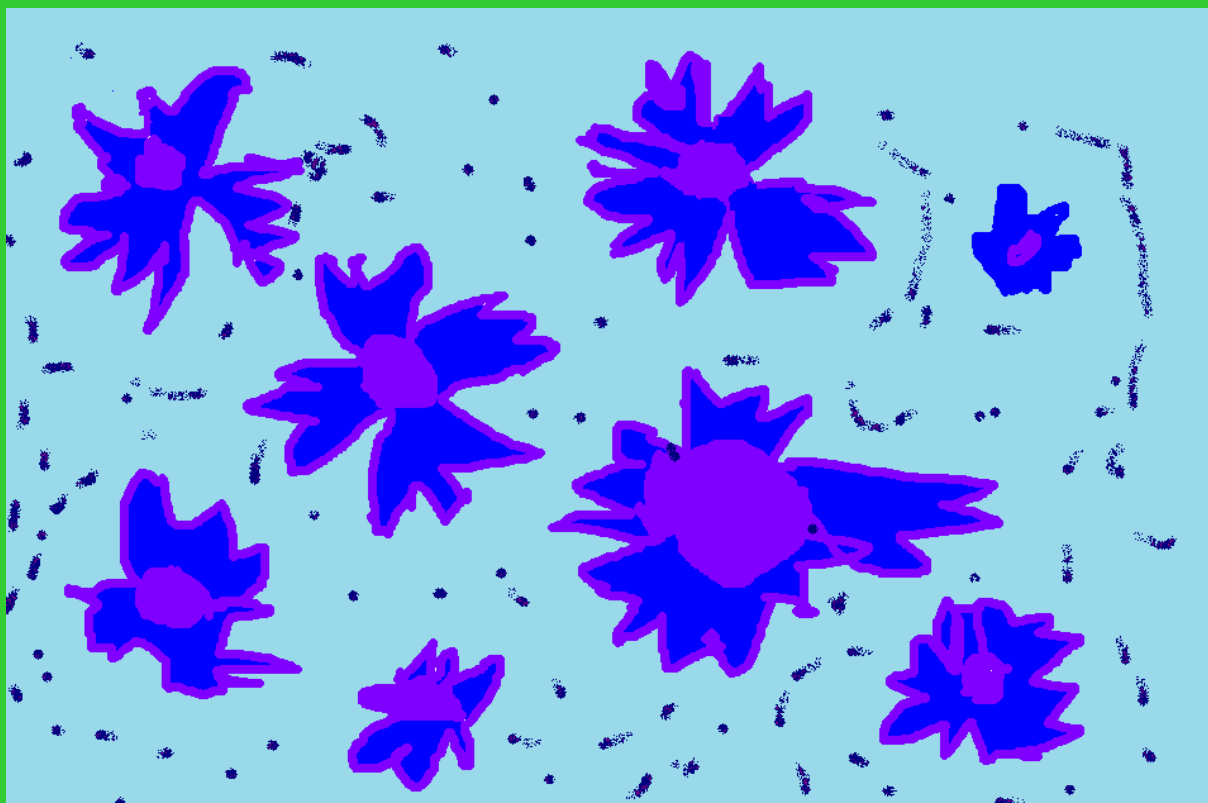

Nevädza

Autor: Ferko

Číslo : 3

Ročník: VIII.

Školský rok : 2009/2010

Redakčná rada: Mgr. Jana Wladárová

PaedDr. Katarína Marčeková

Vierka Mičová

Miroslav Plevka

František Šimončíč

Kristína Banyaková

Príspevky autorov neprešli jazykovou úpravou!

Slová na úvod...

Jarné číslo nášho časopisu by sme chceli uviesť kratučkou básničkou, lebo z teplého jarného slniečka sa určite všetci po „dlhhočiznej zimmme“ tešíte spolu s nami ☺

Jar

**Najradšej mám na jari,
keď rozkvitnú púpavy.
Zelená je travička
a tú papá kravička.**

**Zasadila som si zrnko,
vyrastie mi z toho“ slnko“.
Slnko ako slnečnica,
opáli nám všetkým líca.**

Ema Priečinská

... takže veľa slniečka pri čítaní nášho časopisu!!!

Okienko zážitkov

CHUTNÉ OMELETKY

Aj keď patríme na našej škole k malým žiakom, naša chuť do jedla je naozaj veľká. Radi sa stretáme v kuchynke a vždy si pripravíme niečo dobré pod zub.

Vo štvrtok sme sa už nemohli dočkať druhej hodiny, aby sme sa zahrali na kuchárov. Ako naozajstní kuchári sme aj vyzerali, mali sme aj zástery. Adrian, ako vždy, bol hlavný kuchár, vie perfektne nakrájať cibuľu. Majkovi išla robota od ruky. Natieral chlebíky horčicou, bolo ich treba nachystať ozaj veľa. Pani učiteľka Mirka varila čaj. Áron s Jožkom boli na všetko veľmi zvedaví, museli sme na nich dávať veľký pozor, pani asistentka Nadka z nich nesmela ani na chvíľu spustiť oči. Pani učiteľka Katka robila omeletky, hotové chlebíky s horčicou, cibuľou, omelečkami a kečupom boli na svete. Malá Katka robila ochutnávača, chlebík jej na tanieri stále rástol, ale omeletky mizli jedna radosť.

Bolo to výborné, každý jedol koľko vládol.

Ak by ste aj vy dostali chuť zamaškrtiť si, tu je náš recept: chlieb, horčica, cibuľa, vajcia, soľ, olej. A ak chcete vedieť viac, opýtajte sa žiakov z I.C alebo žiakov z 3. ročníka.

Pod'te s nami do Slovenskej národnej galérie

Dňa 9. marca naši piatáci a šiestaci navštívili Slovenskú národnú galériu. V rámci cyklu Dejiny slovenského výtvarného umenia nám lektorka prezentovala výstavu s názvom Renesancia. Predmetom výstavy boli diela vytvorené na našom území v rozmedzí od konca 15. do 17. storočia. Išlo najmä o výstavu sochárstva, grafiky, tabuľového maliarstva ale aj tlače náboženských kníh. Zaujali nás najmä zlatnícke predmety kňazov, portréty a epitafy aristokracie i meštiactva.

Po prehliadke sa naši žiaci venovali práci v tvorivej dielni. Pod vedením lektorky bolo ich úlohou vytvoriť okno s prvkami výzdoby, ornamentov, ktoré používali umelci vo svojich renesančných dielach. Po opatrných začiatkoch sa im nakoniec podarili vyrobiť pomocou papiera, nožníc a farbičiek veľmi pekné práce. Na záver sa mohli zo svojho okna pozerieť na vystavené exponáty.

V. a VI. trieda

Naše "Tvorivé dielne" !

... sme si na našej škole zorganizovali dňa 24. marca 2010 a niesli sa v duchu prichádzajúcich Veľkonočných sviatkov...

Už sa blíži, už sa blíži Veľkonočný pondelok,
už sa vajcia obliekajú do farebných košieľok.
Ej, krúťte sa, kolovrátky, ej, krúťte sa, praslice!
Už sa vajcia obliekajú by z nich boli kraslice.
K novej jari veľa sily, aby ste v zdraví dlho žili.
Na Veľkú noc veľa vody, spokojnosti a pohody.

... myslíme, že naše výrobky sa určite vyrovnajú výrobkom profesionálov, veď posúďte podľa nasledujúcich obrázkov ☺

8. apríl - Medzinárodný deň Rómov

Medzinárodný deň Rómov pripadá na 8. apríl. Tento deň si Rómovia pripomínajú ako svoj pamätný deň na počesť prvého celosvetového stretnutia Rómov. Na svojom I. kongrese sa zišli Rómovia zo 14 krajín v dňoch 8. - 12. apríla 1971 v Orpingtone pri Londýne. Účastníci stretnutia založili prvú medzinárodnú rómsku organizáciu - Internacional Rromani Union (IRU) - Medzinárodnú rómsku úniu - Maškarthemutni rromaňi khetañiben. Odmietli označenie cigán (Zigeuner, Gitanos, Gypsies) ako nie rómske, ktorým ich označujú ne-Rómovia. Požiadali medzinárodné organizácie o rešpektovanie svojho vlastného (etnického) mena Róm / Rómovia. Prihlásili sa ku krajine svojho pôvodu k Indii a prijali rómsku vlajku a hymnu.

Rómska vlajka pozostáva z dvoch pruhov spodný (zelený) symbolizuje prírodu a spätosť Rómov s ňou, horný (modrý) pruh oblohu. Uprostred je červené vozové koleso so 16 hrotmi. Aj na indickej vlajke sa nachádza červené koleso.

Medzinárodnou rómskou hymnou sa stala pieseň **GELEM, GELEM / ŽELEM, ŽELEM...** (Išli sme, išli...) Jej hudobný podklad tvorí známa rómska ľudová pieseň, hymnické slová napísal juhoslovanský Róm Jarko Jovanovič.

Okrem medzinárodnej hymny pokladajú Rómovia na Slovensku za svoju hymnu aj pieseň **Čhajori romaňi**, (Dievčatko rómske), ktorá vznikla počas 2. svetovej vojny v koncentračnom tábore v Oswienčime Birkenau.

Za medzinárodný sviatok uznali 8. apríl účastníci IV. kongresu Internacional Rromani Union (IRU) vo Varšave v roku 1990. Väčšiu pozornosť upriamil na Medzinárodný deň Rómov v roku 2000 pápež Ján Pavol II., ktorý vyzval veriach, aby Rómom prejavovali väčšiu úctu. V šľapajách pápeža kráčal v roku 2000 švédsky arcibiskup K. G. Hammer, ktorý 16. júna na omši v Goteborgu požiadal Rómov žijúcich vo Švédsku o odpustenie za chyby, ktorých sa voči nim dopustila švédska cirkev. Nenávisť voči Rómom má už také dlhé trvanie, že sme sa na nej zúčastnili mnohí. Za chyby, ktoré sme spáchali a v ojedinelých prípadoch robíme ešte aj dnes, sa ospravedlňujeme a prosíme o odpustenie,

povedal pred stovkami Rómov. Históriu nenávisť k Rómom datujeme už od 15 storočia. Už vtedy majorita pokladala Rómov za zlý národ a cirkev vyzývala ľudí, aby sa s nimi nestýkali, dodal.

Rómovia sa aj bez vlastného územia pokladajú za jeden z európskych národov.

Medzinárodný deň Rómov je „jedinečnou príležitosťou na vyzdvihnutie príspevku Rómov ku kultúrnej pestrosti a ocenenia tých občanov hlásiacich sa k tejto etnickej skupine, ktorí svojimi aktivitami obohacujú našu spoločnosť.“ Na Slovensku si tento deň každoročne pripomínajú mnohé mimovládne organizácie, najmä rómske, ktoré pripravujú kultúrne, vzdelávacie a športové podujatia. Tento rok aj Slovenská televízia pripravila viacero titulov, ktoré tematicky súviseli s Medzinárodným dňom Rómov a v tento deň ich odvysielala.

Na našej škole sme si pripomenuli tento deň na spoločnom stretnutí, kde sme sledovali záznam z medzinárodného rómskeho hudobného festivalu v Trebišove, aby sme poukázali na jednotlivcov z radov Rómov, ktorí sa prostredníctvom hudby snažia podať umeleckú, ale aj ľudskú výpoveď o tejto menšine a obohatiť tak našu kultúru. Stretnutie sme zavŕšili krátkou besedou o histórii a živote Rómov.

Úspešní hudobníci z radov Rómov sú vzorom aj pre mnohých žiakov našej školy, ktorí sú hudobne nadaní a realizujú sa na našich školských akciách.

OKIENKO DO DUŠE

Medzinárodný deň žien

Medzinárodný deň žien ustanovila II. medzinárodná konferencia žien v roku 1910 v Kodani, ktorej sa zúčastnilo 100 delegátok zo 17 krajín. Konferencia určila, aby sa 8. marec každoročne oslavoval ako deň boja žien za sociálne a politické zrovnoprávnenie, za medzinárodnú solidaritu, proti militarizmu a vojne. Dátum zvolila na počesť prvého organizovaného vystúpenia žien z krajčírskych a textilných dielní v New Yorku 8. marca 1857 proti krutému vykorisťovaniu a diskriminácii.

Prvý sviatok MDŽ v ČSR sa konal v roku 1921 a o rok neskôr nadobudol už masový charakter. Počas druhej svetovej vojny bol MDŽ zrušený, posledný sa konal v roku 1938. Po roku 1945 bol MDŽ znovu obnovený.

Ženy vnášajú do života spoločnosti hodnoty ako mier, kultúru, krásu a eleganciu. Rovnako treba hovoriť o pozitívnom prínose žien v rozličných sférach hospodárskeho, verejného, kultúrneho aj politického života. Ženy zároveň ochraňujú rodinu, sú milujúce matky a manželky, sú plné pokory a ľudského dobra.

*Žena je slovo, ktoré skrýva v sebe
čaročrásu, duchaplnosť i zmyselnosť.
Bez Vás by bol svet pustý ako lúka
bez kvetov, ako nočná obloha bez hviezd či ako srdce bez lásky.
Ste jednou z tých, ktoré naplňajú slovo žena krásnym pôvabom.
Prajem Vám pekný Medzinárodný deň žien a život plný
úprimnej lásky a zaslúženej úcty.*

Ferko Šimončíč

Jednotlivé dni veľkonočného obdobia

18. február 2010 Popolcová streda "škaredá streda"

7. marec 2010 Smrtná alebo aj Čierna nedeľa

14. marec 2010 Štvrtá pôstna nedeľa

21. marec 2010 Piata pôstna nedeľa

28. marec 2010 Kvetná nedeľa

1. apríl 2010 Zelený štvrtok - deň sviatosti kňazstva, eucharistie a lásky

2. apríl 2010 Veľký piatok

3. apríl 2010 Biela sobota

4. apríl 2010 Veľkonočná nedeľa

5. apríl 2010 Veľkonočný pondelok

Popolcová streda "škaredá streda"

Popolcom alebo Popolcovou stredou sa začína pôstne obdobie. O tomto dni, ktorý sa v mnohých luteránskych cirkvách a v Rím. katolíckej cirkvi slávi zvláštnou liturgiou - značením popolového kríža na čelá veriacich, sa môžete dozvedieť viac v tomto krátkom príspevku.

Už veľmi skoro v dejinách cirkvi sa počiatok verejného pokánia pre tých, ktorý sa previnili ťažkým hriechom, stanovil na začiatok pôstneho obdobia, na pondelok po prvej pôstnej nedeli, neskôr však na Popolcovú stredu. Kajúcnici sa obliekali do kajúceho rúcha a posypávali sa popolom. (Mt 11,21) Potom nasledoval obrad vyobcovania z cirkvi. Zatiaľ

čo sa inštitúcia verejného pokánia koncom prvého tisícročia vytrácala, obrad sypania popola sa zachoval vďaka tomu, že sa týkal všetkých veriacich. V roku 1091 odporučil totiž pápež Urban II. tento obyčaj všetkým cirkvám. Pritom sa klerikom a laikom mužského pohlavia sypal popol na hlavu a ženám sa robil na čele kríž. Zvláštna modlitba pre požehnanie popola sa vyskytuje až v 11. storočí. Doklad o tom, že na získanie popola sa pália palmové ratolesti Kvetnej nedele predchádzajúceho roka, pochádza z 12. storočia.

Zelený štvrtok

Prečo Zelený štvrtok?

Ľudový názov pre deň Zelený štvrtok bol prevzatý z germánskeho bohoslužobného názvoslovía, zo slova „greinen“ - nariekať. V starej Cirkvi sa totiž v tento deň konalo zmierenie kajúcnikov. Biskup ich rozhrešil a prijal do spoločenstva veriacich. Bol to deň vzrušeného, ľútostivého, ale i radostného plaču, keď sa verejní hriešnici po dlhšom pokání mohli zúčastniť na sviatostiach Cirkvi. Verejní hriešnici sa podobali suchým ratolestiam, ktoré sa dnes pokáním a rozhrešením zazelenali na strome Cirkvi. Na niektorých miestach sa v tento deň používalo rúcho zelenej farby a aj zvyk požívať v tento deň veľa zeleniny podporoval názov tohto dňa.

Missa chrismatis

Na Zelený štvrtok sa pre kresťanov začína veľkonočné trojdnie Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela sobota, obdobie utrpenia, smrti a zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Na Zelený štvrtok predpoludním biskupi na pamiatku ustanovenia sviatosti kňazstva slúžia svätú omšu so všetkými kňazmi svojej diecézy. Pri tejto omši nazývanej Missa chrismatis - Omša svätenia olejov, biskup svätí tri druhy oleja: krizmu, olej katechumenov a olej chorých. Táto omša má byť prejavom jednoty kňazov s biskupom.

Pamiatka Pánovej večere

Večerná omša sa slávi na pamiatku Pánovej večere. V liturgii Zeleného štvrtka už začíname akoby slávenie Veľkého piatku. Schádzame sa na oslávenie pamiatky Poslednej večere, pri ktorej Ježiš Kristus prv než seba samého vydal na smrť, zveril svojej Cirkvi novú a večnú obetu ako hostinu svojej lásky.

V slávení večere je zjavné, čo znamená Ježišovo utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie pre neho samého i pre nás. Ježiš dáva svojim učeníkom chlieb a víno a hovorí: Toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás... Toto je moja krv, ktorá sa vylieva za vás i za všetkých na odpustenie hriechov. Ohlasuje svoju smrť a vysvetľuje jej zmysel: za vás a za všetkých.

Na pozadí starozákonných zmlúv, ktoré boli predobrazmi, ustanovuje novú zmluvu. Jeho krv vylíata za nás je krvou novej a večnej zmluvy. Každá svätá omša je preto skutočným sprítomnením Kristovej vykupiteľskej smrti. Ježiš nám zo svojho obetného stola podáva najväčší dar - svoje telo a krv - ako prameň nového života. Keď oslavujeme ustanovenie Oltárnej sviatosti, naša radosť je taká veľká, že na chvíľu zabúdame na smútok, ktorý prevláda v týchto dňoch a spievame slávnostné Glória za zvuku organa a za mohutného hlaholu zvonov. Radosť z nesmierneho Pánovho daru vzápätí vystrieda hlboký smútok z Judášovej zrady i smútok z našich vlastných hriechov, krívd a zrád, za ktoré Ježiš podstúpi smrť na kríži. Preto umĺkne jasavý hlas zvonov i zvoncov, utíchne vznešený zvuk organa a až do Veľkonočnej vigílie ich nahradia tupé drevené údery klepáčov.

Veľký piatok

O liturgickom slávení tohto sviatku rozpráva prodekan Teologickej fakulty v Košiciach Mons. Gabriel Ragan: „Veľký piatok je dňom Veľkonočného trojdnia. Je nazývaný aliturgickým, takisto ako Biela sobota, pretože v tieto dni sa neslávi eucharistia. Samotná liturgia sa však v tento deň koná. Je to známe už z cestopisu pútničky Etérie zo 4. storočia, v ktorom sa hovorí o tom, že sa o 12-tej hodine na Veľký piatok v Jeruzaleme v chráme Božieho hrobu, inak nazývanom aj chrámom Vzkriesenia, stretávali veriaci, aby tam od dvanástej do tretej hodiny počúvali sväté písmo, evanjelium o udalostiach Ježišovho utrpenia a smrti. Na tomto mieste si pripomenuli aj iné skutočnosti. Tento spôsob sa preniesol aj do slávenia v celej Európe, a teda aj do slávenia v latinskej Cirkvi. Máme tak liturgiu, ktorá sa má čo najviac priblížiť k tretej hodine odopoludnia, no môže byť aj neskoršie. Počas nej si bohoslužbou slova pripomínáme udalosti Pánovho utrpenia, jeho smrti, pričom sa táto bohoslužba slova končí jednou z najstarších foriem modlitby veriacich, ktorú vedie kňaz. Druhou časťou tohto liturgického slávenia je poklona Kréta, treťou je podávanie svätého prijímania. U nás k tomu pristupuje aj štvrtá časť, vystavenie Sviatosti Oltárnej v Božom hrobe. Tento spôsob liturgie sa v tento deň, aj keď je bez slávenia svätej omše, nevyhýba celému Veľkonočnému tajomstvu, pretože zvlášť sväté prijímanie je pripomienkou aj prežívaním skutočnosti, že zmŕtvychvstalý Kristus je stále medzi nami. Ani tento deň nie je bez toho, aby sme si uvedomili, že Veľkonočné tajomstvo je nedeliteľné. Je tu utrpenie a smrť Pána, ale aj jeho zmŕtvychvstanie, ktoré si pripomíname, sprítomňujeme. Ono je historickou skutočnosťou, ktorú znova prežívame.“ K zvyku ustanovenia Božieho hrobu v kostoloch Mons. Ragan dodáva: „Tento zvyk v kostoloch je veľmi starý, aj keď nie je na všetkých miestach v Cirkvi. Napríklad z Chorvátska je známy už z 8. storočia. Mali tam stráženie Božieho hrobu. Bola tzv. 40 hodinová stráž, počas ktorej sa veriaci striedali pri mieste, ktoré sa nazývalo Božím hrobom. V neskoršom stredoveku, až v novoveku sa tento spôsob zvlášť v strednej Európe spojil s tým, že sa od 15. storočia v Božom

hrobe umiestňovala eucharistia najprv v korporále a od 16. storočia bola vystavená v monštrancii. Tento spôsob úcty eucharistie v Božom hrobe vyhovoval ľudovej zbožnosti a dodnes je obľúbeným, aj keď to liturgicky nie je najvýhodnejšie spojenie, ktoré sa naznačuje tým, že monštrancia v Božom hrobe je zakrytá priesvitným závojom, čo je znakom toho, že Kristus je v hrobe.“

Biela sobota - deň znovuzrodenia v Kristovi

Obrady Bielej soboty sa konajú po západe slnka v rámci tzv. Veľkonočnej vigílie (bdenia). Podľa pradávnnej tradície je táto noc

očakávaním Pána, noc bdenia, zasvätená Pánovi (Ex 12, 42). Preto podľa Kristovho napomenutia (Lk 12, 35n) veriaci s horiacimi sviecami v rukách sa majú

podobat' ľuďom očakávajúcim návrat svojho Pána. Keď príde a nájde ich bedliť,

dá im miesto pri svojom stole.

Po dráme Veľkého piatku je Biela sobota určitým kontrastom. Celý tento deň je poznačený tichom, ktoré je plné očakávania a vrcholí takým radostným spôsobom, že ho možno porovnať len s atmosférou Vianoc. Nečudo, veď to, čo sa na Vianoce začína, dosahuje vrchol na Veľkú noc.

Človek, ktorý sa pádom do hriechu oddelil od Boha a ocitol sa v tme, potrebuje na návrat k Bohu špeciálne svetlo. Je ním sám Boh, ktorý vychádza človeku v ústrety, aby ho očistil, posvätil a osvecoval mu správnu cestu. Toto vyjadruje prvá časť obradov. Jej zavŕšením je osobitný oslavný a ďakovný spev človeka, ktorý jasá nad veľkosťou Božej dobroty.

Druhá časť - liturgia slova - nám umožňuje veľmi konkrétne si pripomenúť, s akou láskou sa Boh stará o človeka počas celých dejín spásy. Medzi jednotlivými čítaniami zaznieva spev žalmov ako refrén vďaka a radosti na počuté Božie slovo. Dominuje však Glória, v speve ktorej cítiť jasnú istotu a radosť z vykúpenia. Jeho neodvolateľnú platnosť podčiarkuje triumfálny hlahol zvonov. Slávnostné Aleluja - výzva Chváľme Boha! - a evanjelium ako zvesť o Kristovom zmŕtvychvstaní

nás pozývajú na radostné a trvalé prežívanie spásonosnej prítomnosti živého Boha v našom živote. To je však možné len v úzkom spojení s Kristom, ktoré dosahujeme sviatosťou krstu.

Tretia časť obradov nás preto upriamuje na tento základný a prvý zdroj duchovného života, ktorého veľavravný predobraz vidíme už v Starom zákone. V knihe Exodus (kap. 14) sa vody Červeného mora, v ktorých Izraeliti tušili istú smrť, stali pre nich záchranou a začiatkom novej etapy života. Podobne ponorenie krstenca do vody symbolicky naznačuje jeho smrť a jeho vynorenie, nový život. Sv. apoštol Pavol to potvrdzuje: Všetci, čo sme pokrstení v Kristovi Ježišovi, v jeho smrť sme pokrstení. Krstom sme teda s ním pochovaní v smrť, aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený z mŕtvych... aj my žili novým životom (Rim 6, 3 - 4). Kristus totiž vo svojom utrpení smrť nielen tušil, ale ju aj skutočne podstúpil. No na tretí deň vstáva k takému životu, ktorý je definitívnou etapou nielen pre neho, ale aj pre všetkých ľudí: Kristus vzkriesený z mŕtvych už neumiera, smrť nad ním už nepanuje (Rim 6, 9). A všetci, čo sa mu podobajú v smrti, budú mu podobní aj v zmŕtvychvstaní - v novej a nekonečnej plnosti života (porov. Rim 6, 5), lebo ak sme zomreli v spojení s Kristom, veríme, že s ním budeme aj žiť (Rim 6, 8). No nejde o akýkoľvek život. Spojenie s Kristom nám ponúka najvyššiu kvalitu a plnosť života, akú si ani nevieme predstaviť. Apoštol Pavol to vysvetľuje na kontraste otroctva hriechu (v absolútnom poprení ľudskej dôstojnosti) a slobode Božích detí neodvolateľne prežívajúcich plnosť každého dobra. Človek prirodzene túži po tejto plnosti. No vo vedomí svojej slabosti pravdivo poznáva, že potrebuje pomoc. Preto na základe Kristovej záslužnej obety spoločne s tými, ktorí už dosiahli slávu večného života, prosí Boha Otca o milosť zrodu do nového života. Tak ako Boh Otec poslal Syna, aby zostúpil do smrti a urobil ju bránou k večnému životu, aj pri posvätení krstnej vody kňaz ponára do nej veľkonočnú sviecu - symbol Krista, zdroj večného života pre ľudí. Človek, ktorý sa do krstnej vody ponára s vierou v živého Boha v troch osobách, má preto účasť na Kristovom živote. No predtým sa musí slobodne vzdať všetkého, čo odporuje Kristovmu zmýšľaniu, slovám i skutkom. V úsilí žiť na zemi podľa Kristovho príkladu veľmi skoro zistí, že je to náročné.

Kresťan úprimne cíti, že na rozvíjanie svojho krstného povolania - stále viac sa podobať Kristovi - potrebuje ako svoj každodenný chlieb živý

kontakt s Bohom. Práve preto potrebuje využívať všetky prostriedky, ktoré mu Boh ponúka ako zdroj duchovnej posily. Poznáme ich: modlitba, Božie slovo, sviatosti, živá účasť na svätej omši... Ale ako ich skutočne využívame? Sú predsa zdrojom a posilou Božieho života v nás! Sú tou prepotrebnou silou, ktorá nám tak často chýba v konkrétnych prejavoch nášho každodenného života! Nakoľko si ceníme svoj pozemský život? Čo sme schopní preň obetovať? A čo je to v porovnaní s darom nadprirodzeného a večného života? Nepremrhajme ani jedinú milosť, ktorú nám Boh ponúka! Ved' nám nedáva čosi, ale seba samého! On obetoval svoj život, aby sme my mali večný život! A aby už aj náš pozemský každodenný život vďaka znovuzrodeniu v Kristovi bol nepretržitou oslavou vzkrieseného Krista, živého Boha uprostred svojho ľudu.

Pascha – veľkonočná nedeľa

Pascha – zmŕtvychvstanie Ježiša Krista je najstarší, najväčší a najradostnejší sviatok liturgického roku. V liturgických knihách môžeme nájsť aj ďalšie pomenovania pre tento sviatok: Svätá a Veľká nedeľa Paschy, Svätá Pascha, Deň svätej Paschy, Svetlé Kristovo vzkriesenie.

Slovo Pascha pochádza z hebrejského slova Pesach, čo znamená prechod. Historický základ sviatku je v pobyte Izraelitov v Egypte, kde boli otrokmi Egypťanov. Boh posla vodcu Mojžiša, aby ich vyviedol zo zajatia. Po vyslobodení z Egypta, previedol Boh Izraelitov cez Červené more ako po súši. Toto bol ten prechod. Židia potom každoročne spomínali na udalosť východu – prechodu zo zajatia práve na Veľkú noc.

Pre apoštolov a prvých kresťanov sa Pascha – prechod stala symbolom iného prechodu. Prechodu Ježiša Krista zo života do smrti a zo smrti do života. Vznikli však dohady, kedy sláviť sviatok Paschy v kresťanských spoločenstvách. Stávalo sa totiž to, že niektoré kresťanské spoločenstvá slávili kresťanskú Paschu spoločne so židovskou Veľkou nocou. Až 1. Nicejský snem v roku 325 vydal ohľadom slávania Paschy nasledovné nariadenia:

1. Sviatok Veľkej noci sa má sláviť v nedeľu, ktorá nasleduje po splne mesiaca po jarnej rovnodennosti. Môže pripadnúť na jednu z nedeľí medzi 22. marcom a 25. aprílom. Ani skôr a ani neskôr sa nesmie sláviť sviatok Veľkej noci.

2. Ak by na ten istý deň pripadla židovská Veľká noc, kresťanská Veľká noc sa prenáša na ďalšiu nedeľu.

Utiereň vzkriesenia

Utierni vzkriesenia predchádza polnočná pobožnosť, počas ktorej sa prenáša plaščenica na oltár. Utiereň sa začína zvyčajne o polnoci alebo v skorých ranných hodinách. Začína sa sprievodom okolo chrámu za spevu stichiry Vzkriesenie tvoje Kriste Spasiteľu... Kňaz po ukončení sprievodu, pred zatvorenými chrámovými dverami, začína samotnú utiereň. Po úvodnom zvolaní spieva kňaz (1x) a potom veriaci (2x) tropár vzkriesenia Kristus slávne vstal zmŕtvych... aj s príslušnými veršami. Po týchto spevoch kňaz svätým krížom otvára chrámové dvere a ako prvý vstupuje do vysvieteného chrámu. Otvorenie dverí symbolizuje víťazstvo Ježiša Krista nad smrťou a podsvetím, ale najmä skutočnosť, že svojím zmŕtvychvstaním otvoril človeku dvere o raja. Po vstupe do chrámu sa spieva Veľká ekténia a nasleduje veľkonočný kánon. Je dielom sv. Jána z Damasku. Po kánone nasledujú veľkonočné slohy s veršami, počas ktorých sa uctievajú božkom svätý kríž a Evanjelium. Utiereň sa završuje veľkým prepustením, s trojitým veľkonočným pozdravom a s krížom.

Svätá božská liturgia

Aj svätá liturgia má v deň Paschy niekoľko zvláštností. Po úvodnom zvolaní spieva kňaz (1x) a potom veriaci (2x) tropár vzkriesenia Kristus slávne vstal zmŕtvych...Evanjelium sa na liturgii číta v rozličných

jazykoch. Je to symbol toho, že učenie Ježiša Krista je ohlasované v rozličných krajinách sveta a tiež rozličným národom. Aj namiesto niektorých častí liturgie (od výzvy k svätému prijímaniu až po samotné prepustenie) sa spieva tropár vzkriesenia.

Večiereň na Veľkú noc

Po úvodnom zvolaní spieva kňaz (1x) a potom veriaci (2x) tropár vzkriesenia Kristus slávne vstal zmŕtvych... aj s príslušnými veršami. Po veľkej ekténii nasledujú slohy na Pane ja volám z druhého hlasu. Na večierni sa koná vchod s kadidlom a Evanjeliom, nakoľko sa neskôr číta aj evanjelium (Jn 20,19-23). Po prvej veršovej slohe hlasu sa spievajú veľkonočné slohy (ako na utierni), počas ktorých sa uctieva božkom svätý kríž a Evanjelium. Prepustenie je veľké ako na utierni.

Veľkonočný pondelok

Veľkonočný pondelok sa zvykne nazývať aj „Pondelkom Baránka“ na pamiatku toho, čo sa udialo prvého dňa po sobote. Vtedy totiž anjel dodával odvalu ženám, ktoré na úsvite pribehli k hrobu a boli vydesené a znepokojené, keď ho našli prázdny. „Neľakajte sa!“ povedal im. „Vstal z mŕtvych. Niet ho tu.“ (Mk 16, 6). A dodal: „Ale choďte a povedzte (to) jeho učeníkom“ (porov. tamtiež). Posledný sviatočný deň Veľkej noci je známy aj šibačkou a oblievaním dievčat vodou.

Symbody Veľkej noci

Medzi najrozšírenejšie symboly Veľkej Noci patria veľkonočné vajíčka, vysievanie obilia, prútik, veľkonočný zajačik a baránok. Viete, čo tieto symboly znamenajú?

Veľkonočné vajíčka

Podľa starých kultúrnych predstáv bolo vajce vždy symbolom života, plodnosti a úrodnosti. Najskôr preto, že v sebe obsahuje budúci život, ktorý sa ešte len zrodí, sa stalo symbolom životnej sily, narodenia, nesmrteľnosti... Zreteľné je symbolické spojenie vajíčok so zmŕtvychvstaním Ježiša, a teda s kresťanskou Veľkou Nocou. Zdobenie vajec najskôr umocňovalo v predstavách ľudí magickú silu vajíčka, ktoré malo zaistiť plodnosť a úrodu. Ich zdobenie, maľovanie a vyškrabovanie bolo známe už v 11. storočí, čo dokazujú aj nálezy. Čechy, Morava a Slovensko sa môžu pýšiť snáď najkrajšími kraslicami vyrobenými rozmanitými ozdobnými technikami (reliéfne zdobenie voskom, batikovanie včelím voskom, obväzovanie rastlinami a trávami, leptanie, vyškrabovanie vzoru, pozitívne maľovanie, zdobenie nalepovaním vzorov, nalepovaním jazernej sutiny, podväzovaním a drôtovaním atd.).

Vysievanie obilia

Veľká Noc bola slávená už našimi pohanskými predkami ako sviatok jari, ktorý avizuje príchod nového poľnohospodárskeho roku. Vysievanie obilia do misiek symbolizuje práve počiatok vegetačného cyklu. Obilie vysievame do misiek na stôl alebo na zavesenie, do košíkov a ďalej ho zdobíme maľovanými vajčkami, barančkami, zajačikmi, sliepkami a inými zvieratkami (napríklad čokoládovými).

Šibačka

Prútik sa pletie z vrbových či brezových konárov a chlapci ním vyšibujú dievčatá, aby boli zdravé, usilovné a veselé po celý rok. Verilo sa, že mladé prútky dajú dievčatám svoju sviežosť a mladosť. Tiež sa kedysi tradovalo, že hospodár má vyšibať svoju čelad', aby nebola lenivá.

Veľ'konočný baránok

Baránok bol veľmi rozšíreným symbolom už v predkresťanskej tradícii v oblasti Stredomoria, kde sa pohania zaoberali predovšetkým pastierstvom. U Židov bola ovca symbolom Izraelitu ako člena

Božieho stáda, ktorého pastierom je sám židovský Boh. Zabíjanie baránka v predvečer paschového týždňa je spojené so sviatkom pesach, pripomínajúcim vyvedenie Izraelitov z egyptského otroctva. V kresťanskej cirkvi sa baránok stal symbolom Božieho Baránka Krista.

Veľkonočný zajačik

Zajačik ako symbol šťastia, plynúceho času a krátkosti života je zmieňovaný už v gréckej, egyptskej a čínskej mytológii. V kresťanstve označuje Biblia symbolom zajačika chudobných, skromných a pokorných

kresťanov. Niekdajšia tradícia hovorí o tom, že na Veľkú Noc boli deti vyzývané k "naháňaniu veľkonočného zajaca", čím bolo myslené hľadanie ukrytých vajčiek na záhrade. Dnes udržiavaný zvyk, že zajačik prináša vajčka, má pôvod v nemeckých krajinách. Niekde sa i v súčasnej dobe dodržiava tradícia pečenia chleba či mazanca v podobe zajaca, na ktorom je položené veľkonočné vajce, čím sa združujú a posilňujú oba tieto veľkonočné symboly.

28.3. si pripomíname sviatok pedagógov - Deň učiteľov

Deň narodenia pedagóga, filozofa, spisovateľa a teológa Jana Amosa Komenského - 28. marec - sa stal pre vyučujúcich sviatkom. Tak to bolo v bývalom Československu, tak je to aj v súčasnej Slovenskej republike.

Deň učiteľov je pre nich chvíľou, keď žiaci i spoločnosť ocenia ich prácu. Prezident republiky, minister školstva, predstavitelia samosprávnych krajov pri príležitosti Dňa učiteľov slávnostne oceňujú pedagógov a v prejavoch pripomínajú, že školstvo patrí medzi priority. Uznávajú, že učiteľské povolanie je náročné i príťažlivé. Pripúšťajú, že práca učiteľov nie je docenená - to sa týka statusu učiteľa i jeho finančného ohodnotenia. Tradíciu každoročného oceňovania pedagógov pri príležitosti Dňa učiteľov obnovil v roku 1999 vtedajší minister školstva Milan Ftáčnik.

Na Slovensku sa Deň učiteľov slávi ako spomienka na narodenie Jana Amosa Komenského (28.3.1592-15.11.1670), ale inde na svete si pedagogickí pracovníci svoj deň pripomínajú 5. októbra - ten deň vyhlásila OSN pre vzdelanie, vedu a kultúru (UNESCO) v roku 1993 za Medzinárodný deň učiteľov s cieľom pripomínať si spoločné podpísanie Odporúčania UNESCO a Svetovej organizácie práce o pracovných podmienkach vyučujúcich z 5. októbra 1966.

*Chcela by som pri tejto príležitosti všetkým učiteľom
popriať všetko najlepšie k ich sviatku!*

Otec modernej rozprávky

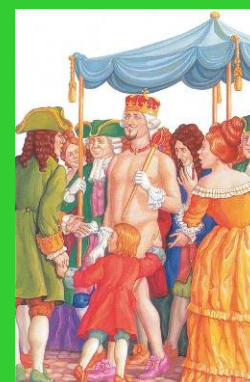
Kto by nepoznal Malú morskú pannu, Škaredé káčatko a mnohé ďalšie krásne rozprávky dánskeho spisovateľa **Hansa Christiana Andersena** (2. 4. 1805 – 4. 8.

1875). Na jeho narodeniny sa oslavuje Medzinárodný deň detskej knihy. Čarovný svet jeho rozprávok je plný nádherných a poučných príbehov o ľuďoch, vílach i škriatkoch, o láske, obetavosti, statočnosti, ale aj o závidi a pýche, o tom, aké zlé dokáže byť zlo a aké mocné dobro.

Ani Andersen, ani nikto z jeho priateľov netušil, že svetovú slávu možno získať písaním rozprávok. Vďaka nim sa stal veľkým a nesmrteľným. Napísal ich 168. Jeho rozprávky čítajú mladí i starí, deti i dospelí.

Najznámejšou rozprávkou je **Malá morská panna**, ktorá sa zaľúbila do človeka. Táto láska však nemohla byť naplnená a nakoniec sa premenila na morskú penu. K ďalším známym príbehom patrí **Snehová kráľovná**, **Divé labute**, **Statočný cínový vojačik**, **Cisárovo nové šaty**, **Dievčatko so zápalkami** a mnoho ďalších.

Viete, že **Hans Christian Andersen** navštívil aj Bratislavu?

V roku 1841 pri ceste hore Dunajom do Viedne ho upútal majestátny hrad na Hradnom vrchu nad Dunajom a preto neplánovane vystúpil v prístave na breh mesta, o ktorom dovtedy ani nepočul. Július Satinský, ktorý bol členom občianskeho združenia H. Ch. Andersen, vyhlásil: **Vráťme Andersena Bratislave!** A tak sa stalo! Škoda, že sa tejto chvíľe nedožil. Socha, vysoká 3,3 metra stojí na Hviezdoslavovom námestí, jej súčasťou sú postavičky z rozprávok Andersena - cínový vojačik a škaredé káčatko. Na bronzovej tabuli je napísané: **...Azda si raz spomeniete na cudzinca, ktorý navštívil vaše mesto...**

18. apríl

Medzinárodný Deň pamiatok a ochrany historických sídiel

V tento deň si každoročne pripomínáme potrebu záchrany našich historických pamiatok. Na Slovensku je množstvo hradov a zámkov, ktoré nám pripomínajú dávnu minulosť. Je dôležité, aby sme poznali históriu a s ňou spojené pamiatky aspoň v našom rodnom meste.

Bratislava patrí medzi najmladšie hlavné mestá Európy. Napriek tomu je to mesto s bohatou históriou, siahajúcou k dobám spred 2000 rokov. Za zlaté obdobie sa považuje obdobie vlády Márie Terézie. Táto panovníčka bola za uhorskú kráľovnú korunovaná v **Katedrále sv. Martina**. Bratislava zažila počas svojej dlhej histórie obdobia rozkvetu i úpadku. Je mestom bohatým na pamiatky. Dominantou je štvorvežový [Bratislavský hrad](http://www.bratislava-guide.sk).

Ako si môžeme pripomenúť Deň pamiatok?

- navštívme **Staré mesto**, kde je väčšina *historických pamiatok*,
- prečítajme si o nich v dejepise, v rôznych encyklopédiach alebo na internete - ako súvisia s historickými udalosťami v našom meste.
- zapojme sa do projektu ***Poznaj svoje mesto !***

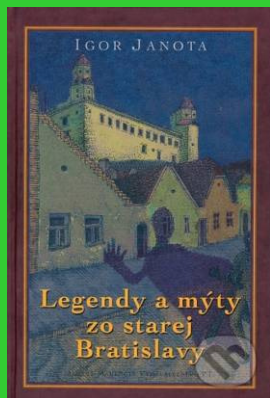

POZOR, súťaž !

Poznaj svoje mesto

Nakresli alebo napíš:

- ako sa asi žilo v našom meste v dávnej minulosti – podľa prečítanej povesti, na základe vedomostí z dejepisu, návštevy historickej pamiatky

- kde si bol, čo si videl, čo ťa v našom meste zaujalo
- čo by si v našom meste zmenil
- ako si predstavuješ naše mesto v ďalekej budúcnosti !

Okienko do prírody

1.apríl je deň vtáctva

Apríl je mesiac, kedy k nám prilietajú **stahovavé vtáky** v najväčšom množstve.

Prvoaprílová ochranárska tradícia sa zrodila ešte v časoch rakúsko–uhorskej monarchie. Založil ju už v roku 1900 prírodovedec **Otto Hermann**, ktorý žil a pôsobil v Brezne.

Na Slovensko priletí každý rok približne 30 miliónov vtákov, z toho asi 20 miliónov v apríli. Väčšina vtákov prilieta z Afriky. Pri návrate zo svojich zimovísk preletia okolo 8 - 10 tisíc kilometrov. Za deň prekonávajú vzdialenosť niekoľkých stoviek kilometrov .

Mnohé druhy vtákov sú známe tým, že sa vrátia na to isté miesto. Napríklad **lastovičky** a **bociany** sú verné svojim hniezdiskám, priletia späť na ten istý dom.

Ako prilietajú vtáky:

Vo februári k nám prilietajú:

cibik chocholatý

trasochvost

škovránok

koncom apríla až začiatkom mája:

vlha

strakoš červenochrbtý

Vtáky sú najpohyblivejšie suchozemské živočíchy a obývajú všetky oblasti pevniny Zeme.

- Nájďme medzi nimi **rýchlych letcov**
- sokoly **dokážu pri útoku na svoju korisť vyvinúť pri strmhlavom lete rýchlosť až vyše 200 kilometrov za hodinu.**

❖ **Pre mnohých operencov sa stala domovom voda:**

- tučniaky, potápače, potápky a iné vodné vtáky sa vedia dobre potápať a pod hladinou vydržia bez nadýchnutia aj vyše minúty.

❖ **Obratne šplhať po kmeňoch stromov sa vedia:**

kôrovník

ďateľ

brhlíky

❖ **K najpestrejším u nás patria:**

stehlík pestrý

včelárik zlatý

krakľ'a belasá

❖ K najchýrnejším spevákom patria:

slávik krovinový

sedmohlások hájový

penica slávikovitá

škovránok poľný.

Vtáky sa medzi sebou dorozumievajú:

- najmä hlasom
- niektoré druhy sa o situácii informujú aj vizuálne zvláštnymi pohybmi - potriasanie krídlami, chvostom, šuchorením peria...

K oslave Dňa vtáctva sa môže pridať každý, ak napríklad zavesí do záhrady vtáčiu búdku, zasadí strom, alebo zabráni vypaľovaniu trávy. Nestačí, ak si na vtáčiky spomenieme len 1. apríla, pretože **našu ochranu potrebujú po celý rok.**

I.D trieda

a pani učiteľka Klokočová

Jarné liečivé byliny

Na jar s pribúdajúcim teplom slniečka začínajú rásť a kvitnúť mnohé rastliny. Často ich považujeme za nepotrebnú burinu. Mnohé nielenže potešia naše oči peknými kvietkami, ale majú aj liečivé účinky, pomáhajú ľuďom pri liečení rôznych chorôb. S niektorými liečivými rastlinami Vás oboznámime.

Prvosienka jarná

Prvosienku jarnú nájdeme na horských lúkach a kopcoch. Vyskytuje sa takmer v celej Európe a jej príbuzné druhy rastú aj pri Kaukaze a vo východnej Ázii. Dorastá do výšky až 30 cm.

Prvosienka jarná je dobre známa ako liečivá rastlina. Zbierajú sa kvety s kalichom, listy i koreň. Nálev z koreňov slúži ako liek proti horúčke, pri chorobách dýchacích ciest.

Čaj z kvetov je pomáha pri bolestiach hlavy i reumatických bolestiach. Je prostriedkom na spanie pri migrénach, nespavosti, závratoch a rôznych neurózach.

Příhlava dvojdomá

Je veľmi cennou liečivou rastlinou. Obsahuje látky, ktoré ničia baktérie. Používa sa v medicíne, liečiteľstve i v kozmetike. Z mladých rastlín sa pripravuje šalát – účinný prostriedok proti jarnej únave, pretože obsahuje veľa železa. Čerstvé výhonky sa dajú variť ako špenát. V 18. storočí sa lykové vlákna žihľavy používali na výrobu

priadze a tkanín.

Podbeľ liečivý

Podbeľ je trvalka, ktorá skoro na jar vyrazí krátke šupinaté stonky a na nich zlatožlté kvety podobné menšej púpave. Po odkvitnutí vyrastajú prízemné, viac menej okrúhle listy, spočiatku jemne chlpaté, neskôr holé. Je bežnou rastlinou, rastúcou obvykle na kyprých pôdach priekop, násypov

Podbeľ je účinným liekom na rôzne zápal dýchacieho ústrojenstva, pľúc, podporu vykašliavania, ale aj pri chrípkach a angínach. Listy podbeľa pomáhajú pri liečbu astmy. Obklady z nakrájaných listov zmiešaných s medom liečia zápal a suchosť kože, vredy, ekzémy, rany z pohryznutia, kŕčové žily, bodnutia hmyzom a popáleniny. Obklad z čerstvých listov pomáha tíšiť bolesti kĺbov pri reume, dne, úrazoch kĺbov. Podbeľ nie je vhodný k dlhodobému používaniu.

Pľúcnik lekársky

Pľúcnik je trváca, 10-30 cm vysoká drsno chlpatá rastlina. Rastie na čerstvých, tienistých, na minerálne látky bohatších stanovištiach, napr. v listnatých lesoch. Kvietky sú najprv ružové, neskôr fialové. Včelám poskytuje množstvo nektáru, preto ho ľudovo nazývame aj medovník. Listy, často so svetlými škvrnami, pripomínali našim predkom choré pľúca a keďže choré pľúca aj lieči, dostal názov pľúcnik lekársky.

Pľúcnik lekársky pôsobí protizápalovo, mierni dráždenie pri kašli, pozitívne vplýva na liečbu lymfatických uzlín, či pri ťažkostiach spojených s preháňaním. Pľúcnik lekársky je výborný do jarných šalátov. Chuť čerstvo odtrhnutého pľúcniku sa podobá na chuť mladého hrášku.

VII. trieda

Kamzík tatranský

Kamzík je jeden z mála živočíchov, ktoré patria medzi typických obyvateľov Slovenskej republiky. Kamzík vrchovský tatranský sa na nerozoznanie podobá na kamzíka alpského. Kamzík alpský sa však na Slovensku premnožil a je lovnou zverou. Nepohrdne ani potravou z kŕmidiel pre vysokú zver. Tatranský kamzík však na rozdiel od kamzíka alpského okrem soli neprijme nijaké prikrmovanie. Kamzík tatranský sa vyskytuje zväčša len v okolí hornej hranici Vysokých a Nízkych Tatier.

Kamzík tatranský je vlastne divoká koza. Váži 24 až 36 kilogramov. Má silné svalnaté telo. V dospelosti dorastie do výšky 80-90 cm. V normálnych podmienkach sa dožíva 15- 20 rokov. Celé telo je zarastené hustou srst'ou, ktorá chráni kamzíky pred chladom. Srst' je v lete krátka hrdzavohnedá s tmavším sfarbením nôh a kamzík má pozdĺž chrbtice charakteristický červenohnedý pás. V zime je srst' veľmi hustá, hrubá, hnedočierna až čierna s bielymi miestami na časti hlavy. Ruja kamzíkov prebieha v októbri(väčšinou až koncom októbra) až v decembri. Samice rodia jedno, zriedka dve mláďatá v máji alebo v júni. Mláďatá cicajú pol roka, už po dvoch mesiacoch žerú aj rastlinnú potravu. V prvom roku im začínajú rásť rožky, ktoré sa v druhom roku zahýňajú. Kamzíky sa živia hlavne bylinami a lišajníkmi. Jedince alpského pôvodu konzumujú aj zelené a drevnaté časti kríkov a stromov. Prirodzenými nepriateľmi kamzíkov sú u nás hlavne rys a orol skalný. Od roku 1965 **je kamzík prísne chráneným druhom**. V súčasnosti sa ich počet vo Vysokých Tatrách pohybuje okolo 500. V Nízkych Tatrách ich žije okolo 120.

Kamzík vrchovský tatranský pôvodne žije iba na území Tatier a nikde inde na svete (teda vo Vysokých Tatrách, ale aj v Nízkych, kde bol zámerne vypustený). Mali by sme byť hrdí, že je to len náš, slovenský živočích, a preto by sme ho mali tam, kde sa ešte vyskytuje, lepšie chrániť.

V. trieda

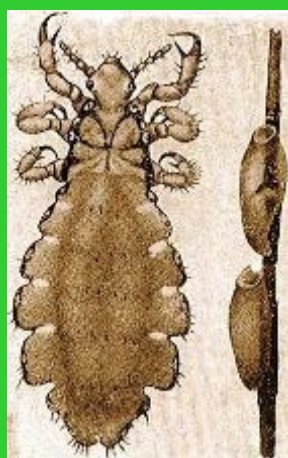
Okienko zdravia

Nepříjemní hostia - vši

Netvor na obrázku je veľmi zväčšená **voš detská**. Živí sa odumretou pokožkou a pridržiava sa vlasu špeciálne prispôsobenými pazúrikmi.

Voš detská (vlasová) sa svete, najviac však postihuje schopná parazitovať iba na bezkrídly parazit, ktorý vážnejšie choroby. Samička (**hnidy**) v blízkosti korienkov a bodanie hmyzu spôsobuje svrbenie, čo núti škriabať sa, čím vznikajú možnosť infekcie. Vývoj vší cez larválne štádium trvá priemerne 20-30 dní, dospelá voš žije až 40 dní. Hnidy zostávajú na vlasoch aj po vyliahnutí vší. Larvy aj dospelé vši sa živia krvou hostiteľa, ktorú sajú každé 2-3 hodiny.

vyskytuje na celom deti a mládež. Je človeku. Je to neroznáša kladie vajíčka vlasov. Pohyb lariev nepríjemné „napadnutého“ ranky a tým

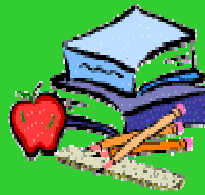
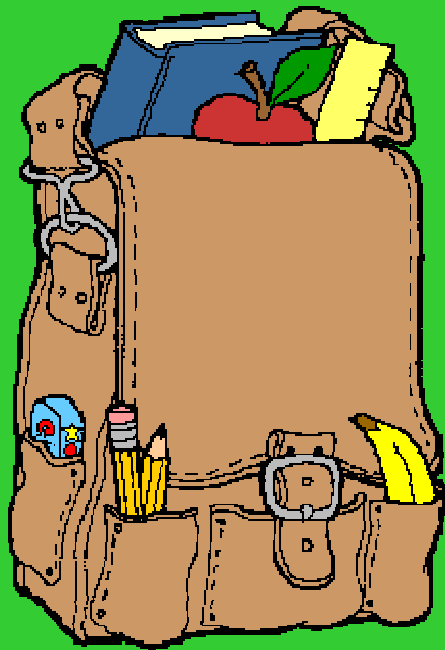

Dôležitá je dôkladná prehliadka vlasov, hlavne časť hlavy za ušami a v zátylku. Jediným spoľahlivým dôkazom zavšivenia je nájdenie živých lezúcich vší.

Vši sa šíria hlavne:

- pri priamom kontakte, najmä v kolektívach ako je rodina, školské zariadenia, pri spaní viacerých detí v jednej posteli, pri hre,
- prostredníctvom rôznych predmetov, napr. hrebeňov, čiapok, uterákov, šálov, odevov, ak sa napr. voš dostane na golier odevu, je možný prenos na iné ošatenie v šatniach.

Každé dieťa v kolektíve musí mať svoj vlastný uterák, hrebeň a nemalo by ich požičiavať. To isté platí pre čiapky, šály, sponky a gumičky do vlasov.

Eko okienko

ZBER

	PAPIER Február	PAPIER Marec	FLAŠE Február	FLAŠE Marec
I.A	0	1	0	100
I.B	50	15	20	0
I.C	0	0	0	224
I.D	17	33	75	128
II.	0	0	24	43
III.	159	3	89	129
IV.	0	12	116	164
V.	25	16	156	195
VI.	2	3	42	20
VII.	0	26	8	8
VIII.	3	0	55	35
IX.	0	0	25	40

OVOCNÍČKOVÝ DEŇ

	Október	November	December	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún
I.A	100 %	100 %	100 %	100 %	94 %	93 %			
I.B	100 %	100 %	67 %	100 %	100 %	100 %			
I.C	100 %	100 %	100 %	66 %	89 %	100 %			
I.D	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %			
II.	75 %	66 %	50 %	17 %	55 %	40 %			
III.	93 %	100 %	50 %	100 %	58 %	95 %			
IV.	60 %	64 %	48 %	0 %	18 %	8 %			
V.	49 %	75 %	57 %	64 %	51 %	53 %			
VI.	73 %	69 %	75 %	80 %	24 %	17 %			
VII.	42 %	67 %	58 %	62 %	36 %	15 %			
VIII.	7 %	33 %	46 %	45 %	52 %	9 %			
IX.	52 %	65 %	90 %	60 %	88 %	84 %			

BODOVANIE TRIED

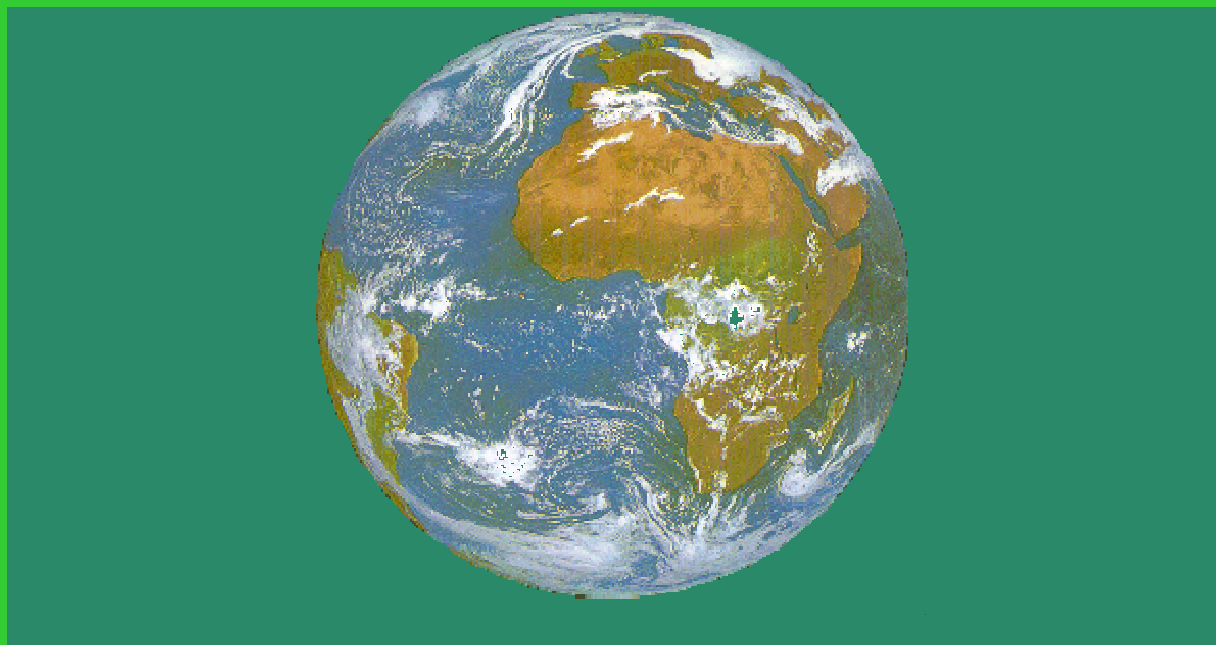
	Október	November	December	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún
I.A	56	56	56	56	56	56			
I.B	55	56	56	56	56	56			
I.C	55	56	56	56	56	56			
I.D	56	56	56	56	56	56			
II.	54	55	55	54	56	56			
III.	52	56	56	56	55	56			
IV.	53	55	54	56	56	53			
V.	51	55	56	56	54	56			
VI.	53	55	54	53	55	54			
VII.	51	52	55	53	55	52			
VIII	54	53	54	52	56	54			
IX.	53	52	54	50	55	55			

Zázrak vody

"Vode bola daná čarovná moc byť miazgou života na Zemi."

Leonardo da Vinci

Človek sa s vodou stretáva od svojho narodenia až do posledného dňa svojho života. Voda nás teda sprevádza počas celého života, hoci si to ani neuvedomujeme. Považujeme ju za samozrejmosť a spravidla jej nevenujeme veľkú pozornosť. Bez pochýb je voda **najdôležitejšou zlúčeninou** na zemskom povrchu. Pokrýva 70 % povrchu, dávajúc planéte nádhernú modrú farbu, ktorú vidáme na fotografiách z vesmíru.

Voda je najbežnejšia kvapalina. **Je doslovne všade**, aj v našom tele. Skutočne voda je absolútne potrebná pre všetky formy života, aké sa kedy vyvinuli na Zemi. Dokonca v našich výletoch vo fantázii science-fiction je problematické predstaviť si život bez nejakého "druhu vody". V mnohých smeroch voda **riadi náš život**. Podmieňuje, kde môžeme žiť. Od nej závisí, či môžeme siať a produkovať dostatok potravy. Ovplyvňuje počasie, ktoré máme. Všetko živé potrebuje vodu - ľudia, zvieratá i rastliny.

Asi 2/3 nášho tela tvorí voda. Každý deň jej potrebujeme viac ako 2 litre. Táto voda má byť súčasťou potravy. Nahrádza vodu, ktorú stratíme vylučovaním, potom a dýchaním. Voda je dôležitejšia ako jedlo - väčšina ľudí môže prežiť 50 - 60 dní bez jedla, ale len 5 - 10 dní bez vody.

Viete, že 22. marec bol Svetový deň vody?

My to vieme...vodu si vážime a takto ju vidíme...veď posúďte podľa našich nasledujúcich prác...

ŽIVÁ VODA

Keď si trieda sadla spolu
prišla hneď k múdremu slovu.
Bez vody sa nám žiť nedá
vie to človek, zviera, rastlina i veda.
Aj múdry glóbus ti to vysvetlí
keď vidíš moria, oceány okolo pevniny.

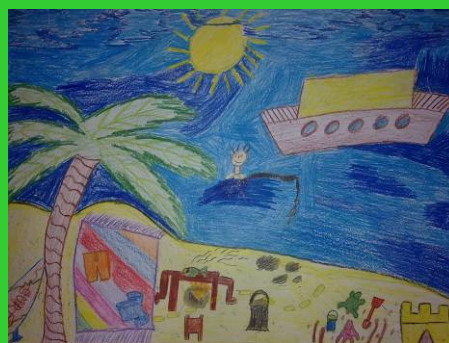
V o d a tá má veľkú moc
a nielen na Veľkú noc
keď chlapci prídu s vedrom vody
skočia dievky hneď na rovné nohy.

Taký robia krik a zhon
že nepočujú ďalší zvon.

A už sú v kúpeľni znova
mokra-zdravé ako tečúca voda.

Viete, aký poklad skrýva naša krajina?
Má dobrú vodu a to nielen okolo Zemplína.
V lužných lesoch nachádza sa Žitný ostrov
no pozor ohrozuje ho ropovod.

Bude to určite raz tak
a vie to aj hocijaký vták

že tak ako Arabi vyvážajú ropu
naše Slovensko bude vyvážať vodu.

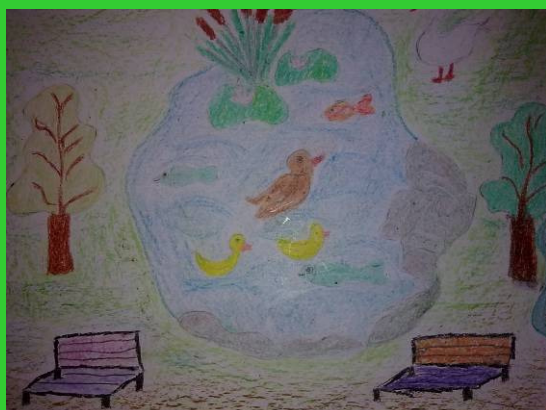
Nešpiňme a neplytvajme vodou
prináša nám bohatstvo s dobrou
úrodou.

Čistá voda z tatranských prameňov
osvieži aj dych Slovákov.

Poteší mamu, otca, učiteľku
všetkých čo majú myseľ veľkú.

A čo o nás o našej ôsmej triede
povedať?

Živý sme- veru nás ž i v o u vodou môžete menovať.

Čo je voda pre ľudí

Voda je zdroj nášho života. Potrebuje ju príroda, rastliny, živočíchy i my ľudia. Najviac jej spotrebujú ľudia, ale málo sa starajú o to, aby nebola znečistená a aby sa ňou neplytvalo. Čo by bolo s našou prírodou keby sa voda v potokoch, riekach a moriach neustále znečisťovala? Asi by sme neboli zdraví a nebola by zdravá ani príroda.

Pamätám si na jednu čistú studničku, ktorá sa nachádza v Marianke pri Bratislave. Tam bývali moji starí rodičia. Často sme sa zastavili pri studničke, napili sme sa čistej, priehľadnej vody a zobrali sme si i do fľaše domov. O studničku sa starali miestni ľudia, ktorí žijú v tejto obci. Od nich sa treba učiť a brať si z nich príklad.

Ja sa môžem tiež pričiniť o záchranu našej čistej vody. Nebudem ňou plytvať a znečisťovať ju.

I vy sa správajte zodpovedne, aby sme spoločne zachránili čistú vodu pre budúcu generáciu.

Sandra Kilianová , 15 rokov

Krátka rozprávka o „Živej vode“

Jedného dňa prišiel malý Janko domov a povedal mame, že má urobiť projekt o vode. Opýtal sa mamičky: „Mami, na čo je voda?“

„Bez vody sa predsa nedá žiť. Vodu potrebujú na pitie ľudia, zvieratá aj rastliny,“ povedala mama.

Janko sa ešte spýtal: „Mami a tebe chutí voda?“

„Áno“, povedala mama, „lebo mi dáva energiu.“

Janko sa zamyslel. Mama má určite pravdu. Veď aj on mal rád čistú a studenú vodu. Vždy ho vedela v lete osviežiť pri pití aj kúpaní. A keďže vodu potrebuje všetko živé na Zemi, nazval svoj projekt „Živá voda.“

Janko mal o vode pripravených ešte mnoho otázok, lebo bol zvedavý chlapec. Dlho sa rozprával s rodičmi a tiež čítal knihy, kde sa dozvedel o vode veľa zaujímavostí.

Keď na druhý deň ukázal projekt pani učiteľke, veľmi sa jej páčil a pochválila ho. Povedala: „Musím povedať tvojej mamičke aký si šikovný a že máš rozum na správnom mieste, keď vieš o vode tak veľa.“

Jasmina Krišková, 14 rokov

Živá voda

Nevylievaj špinavú vodu, kým si nenanosil čistú.

Írske príslovie

Voda je zdravá a nedá sa bez nej žiť. Má značku H₂O. V prírode je veľa vody v jazerách, riekach aj moriach. Zem má obrovské zásoby vody, ale až v 97 % sú viazané v oceánoch a ľadovcoch, ktoré nevieme celkom využiť. Aj preto je prístup k pitnej vode taký ťažký. Podľa odhadov sa po roku 2012 situácia ešte zhorší a miliardy ľudí bude trpieť jej nedostatkom.

My v Bratislave máme dosť čistej vody. Upravuje sa vo vodárňach, aby sa dala piť. Používame ju na pranie, kúpanie, pitie, varenie aj upratovanie. Neviem si predstaviť, že sa ráno zobudím bez vody.

Vodou treba šetriť, lebo jej je málo a treba za ňu platiť. Bez vody človek vydrží najviac 4 dni. Napríklad v Afrike málo prší a ľudia, zvieratá aj stromy tam bojujú o život práve pre nedostatok vody.

Kevin Bogdán

VI. ročník

Deň Zeme

Deň Zeme pripadá na 22. apríl.

Prečo je potrebné si tento deň pripomínať?

Deň Zeme si pripomínáme aj preto, aby sme si raz do roka (ak už nie častejšie) pripomenuli svoju závislosť na cenných daroch, ktoré sú nám prostredníctvom Zeme poskytované.

Zároveň, aby sme si čoraz hlbšie uvedomovali, že zemské zdroje nie sú nevyčerpatelné a rovnováha všetkého živého na tejto planéte je vzácna, obdivuhodná, no veľmi krehká.

Krehkejšia, než ktokoľvek z nás dokáže v plnej miere postihnúť svojím poznaním či cítením. A tak ľudstvo zatiaľ pácha na tejto svojej ochrankyni ťažko odpustiteľné „hriechy“, ktorých dopad ani tí najcitlivejší a najmúdrejší z nás nedokážu predvídať.

Geniálna dokonalosť nespočetných väzieb vzájomnej užitočnosti všetkého živého i zdanlivo neživého, čím je Zem obdarovaná, by nás mala naplňovať nie krátkozrakým majetníckym nutkaním ovládať a drancovať; ale naopak - nemým úžasom, obdivom a pokornou túžbou učiť sa od Zeme a chrániť jej poklady pre budúce generácie ľudí a ostatných tvorov.

Potrebu ochrany prírody si plne uvedomujeme aj my, a tak sme sa rozhodli, že tento „Veľký deň“ oslávime aj v našej škole a uctíme si tak prepotrebnú prírodu. Na tento deň, ktorý bude na našej škole zároveň „Otvoreným dňom“ pre priateľov našej školy, ale aj verejnosť, sme pre všetkých pripravili bohatý program ako napr. výstavu našich plagátov EKO –Kódex, prednášku spojenú s kultúrnym programom, predajnú výstavku našich výrobkov z hliny a rôzne tvorivé dielne, kde si môžete vyskúšať presádzanie kvetov, sadenie kríkov v areály našej školy, prácu v dielni a iné.

Všetkých srdečne pozývame a tešíme sa na Vás! ☺

Okienko zábavy

Hádanky

*Ryje, ryje čierny pán
zasypaný zo troch strán.*

Kabát v teplom zamatu
v každej ruke lopatu. / krtko /

*Môj chlpatý kamarát,
hrá sa so mnou veľmi rád. / pes /*

Hudry, hudry, hudruje,
pierka si nafukuje. / moriak /

Kto nosí v lete kožuch? / medveď /

To ružové krochkadlo,
má na nose rýpadlo. / prasiatko /

Je to malé guľaté a veľmi strapaté.

Keď sa rozoberie, jabĺčka poberie. / ježko /

Kabátik má pichľavý

schováva sa do trávy. / ježko /

Len jeden kopček,
je jeho domček. / mravec /

S kamarátmi v horách loví,
ten šedivec rozprávkový. / vlk /

V noci lieta,
vo dne spí, húka a myši loví. / sova /

Kopýtkami bubnuje,
pod sedadlom zrýchľuje. / kôň /

Pristanú mu dlhé uši,
a to bežcom iba sluší. / zajko /

V bielom rade sa vždy zídu,
zaplávať si spolu idú. / husi /

Nohy nemá, chodiť môže,
vie vyliezť aj z vlastnej kože. / had /

Kolísavým krokom chodí,
zobákom vo vode loví. / kačka /

Chodí si, kade sa jej ráči
na chrbte hrubý pancier vláči.
Vo vode každý deň sa pláčka
storočná, múdra.....
/ korytnačka /

Nohy má lopaty, zobák má rohatý,
vo vode sa máča a hovorí gá gá. / kačka /

Červenú čiapočku má,
do taktu zobákom hrá. / d'ateľ /

Bystré oko, mlsný jazyk,
za myškou sa ticho plazí. / mačka /

Pradie, pradie nite,
utká si z nich siete. / pavúk /

Ktosi do stromu vyťukáva:
Oznamuje sa súrna správa!
Je to môj dobrý priateľ,
telegrafista / d'ateľ /

Moje prvé anglické slovíčka:

... opäť pokračujeme v lekciiach anglického jazyka pre úplných začiatocnikov. Nájdete tu slovíčka z ďalšej oblasti. Nezabúdajte, že v angličtine sa slovíčka inak píšú a inak čítajú (vyslovujú), preto prispôsobenú výslovnosť uvádzame v zátvorke za slovíčkom.

3.lekcia

Numbers /nambrs/ - čísla

1 one /uan/	16 sixteen /sixtín/
2 two /tu/	17 seventeen /sevtín/
3 three /thrí/	18 eighteen /eitín/
4 four /fó/	19 nineteen /najntín/
5 five /fajv/	20 twenty /twenty/
6 six /six/	30 thirty /thirty/
7 seven /sevn/	40 forty /forty/
8 eight /eit/	50 fifty /fifty/
9 nine /najn/	60 sixty /sixty/
10 ten /ten/	70 seventy /sevnty/
11 eleven /ilevn/	80 eighty /eity/
12 twelve /tvelv/	90 ninety /najnty/
13 thirteen /thrtín/	100 a hundred / e handrit/
14 fourteen /fortín/	1 000 a thousand /e tauznt/
15 fifteen /fiftín/	1 000 000 a million /e miljn/

Okienko nápadov

Kvety vo váze

Pomôcky:

- papierová lepenka
- plsť
- papier
- nožnice
- lepidlo
- flitre

Postup:

Z lepenky vystrihnite obdĺžnik o rozmeroch 20 x 15 cm.

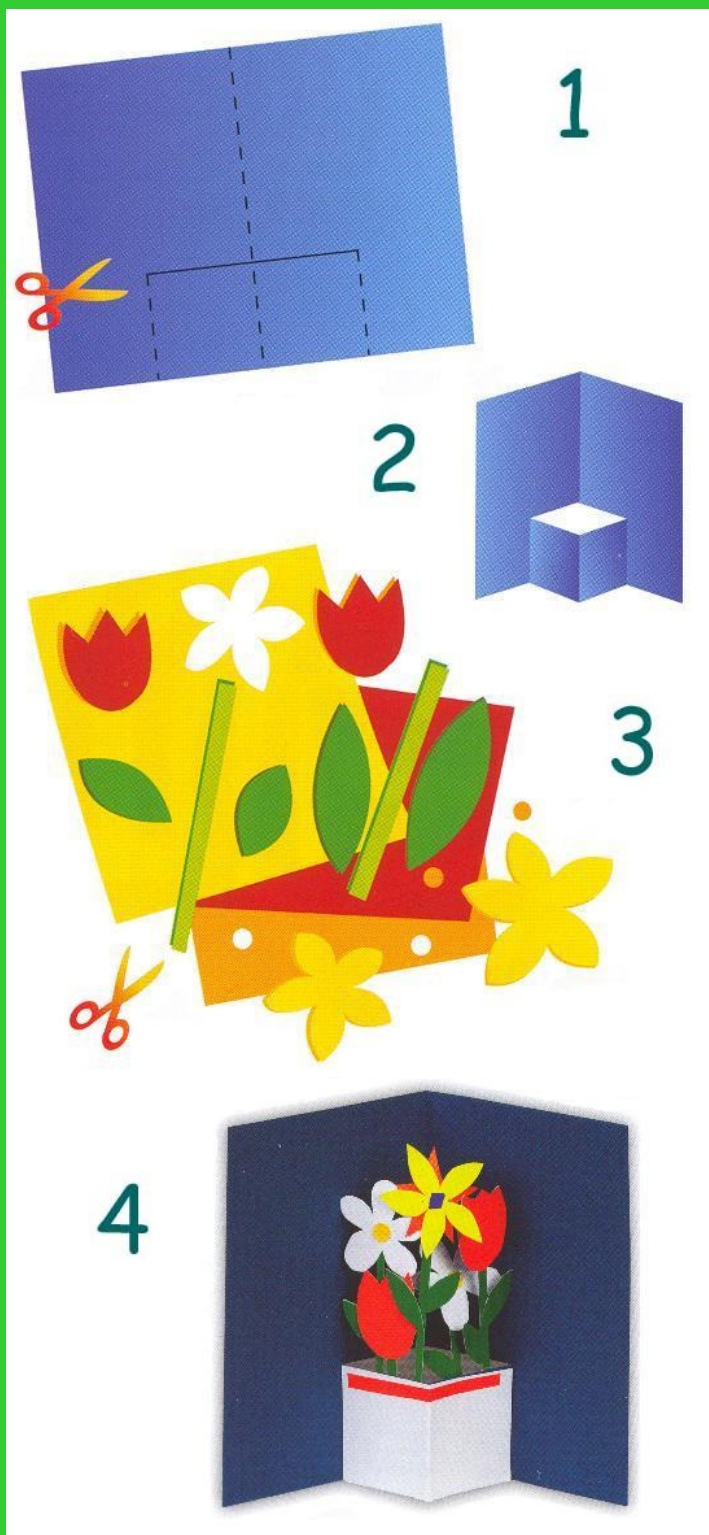
Preložte na polovicu.

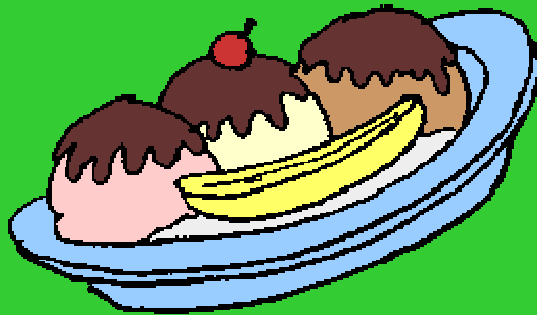
Nastrihnite zloženú lepenku v šírke +/- 3 cm.

Vázu na kvety preložte smerom von.

Z plsťi a papiera vystrihnite kvety a vlepťte ich do vázy.

Všetko vyzdobte podľa vlastného vkusu, najlepšie flitrami.

Okienko k maškrtám

Zeler – aromatická chuť s liečivými účinkami

Zeler (zeler voňavý) je výborná aromatická zelenina, ktorá býva pokladaná neprávom za zeleninu skôr polievkovú. Možno z nej ale pripraviť radu výborných pokrmov. Okrem toho má zeler aj liečivé účinky, pôsobí detoxikačne na celý organizmus a údajne zvyšuje potenciu, preto je považovaný za účinné afrodiziakum.

Pri všetkých druhoch zeleru, ktoré sú u nás dostupné, môžeme konzumovať vňať aj hľužu. Vňať obsahuje vysoké množstvo sodíku a inzulínu – sodík pomáha v tele udržať vápnik. Vňať obsahuje aj vysoké množstvo vitamínu C, vitamíny radu B, vitamíny A, E a K, vápnik, železo, draslík, horčík, chróm, zinok a jód. Zelerová hľuza obsahuje oproti vňati menšie množstvo sodíka, draslíka, železa aj kremíka.

Zdrojom výraznej zelerovej vône je veľké množstvo éterických olejov, ktoré pôsobí aj antibakteriálne a antimykoticky v tráviacom ústrojenstve, a sú tiež dezinfekciou močových ciest – zeler je tiež prírodné diuretikum. Rovnako znižuje krvný tlak.

Najzdravší je samozrejme zeler surový, napríklad v šalátoch, vňaťou možno pridať polievku a ďalšie pokrmy, môžeme vyrábať aj zelerovú šťavu – napríklad v kombinácii s mrkvou. Zeler môžeme pridávať aj do omáčok, marinád na pečenia mäsa, pieť ho s mäsom, vyprážať obalený v cestíčku alebo dusiť s inou zeleninou. Zeler možno tiež pridávať do pokrmov – a to sušený, mrazený alebo sterilizovaný. Zelerová vňať aj semeno sú potom súčasťou zmesi korení na grilovanie.

V kuchyni býva zeler využívaný obvykle len klasicky v polievkach, maximálne sa smaží v trojobale. Módne je napríklad k pečeným rebrám na mede alebo ku kuracím krídelkám pridávať surový zeler, ktorý si obvykle môžete namáčať v modrej omáčke (omáčka z plesňového syru). Vyskúšajte teraz s nami menej tradičné, ale skvelé a vášmu zdraviu aj krásne prospešné recepty.

Zelerový šalát s orechami

Suroviny:

1 veľký zeler
2 veľké jablká
100g vlašských orechov
200 ml jogurtu
solčanka
citrónová šťava

Postup:

Očistený zeler a jablká nastrúhame. Primiešame pomleté orechy a jogurt dochutený citrónovou šťavou a solčankou. Všetko dôkladne zmiešame a podávame.

Chrumková zdravá pochúťka – smažený cícer na olivovom oleji

POTREBNÉ PRÍSADY

vrecko cíceru

lyžica soli

voda

olivový

olej

Z hľadiska nutričných a organoleptických vlastností patrí cícer medzi najkvalitnejšie strukoviny vhodné pre ľudskú výživu. Je nepostrádateľnou zložkou stravy vegetariánov a odporúča sa obzvlášť pre deti a tehotné ženy. Kvalita semien je daná vysokým obsahom cukrov, bielkovín a vlákniny. V sacharidoch je najviac zastúpený škrob (cca 47%) a rozpustné cukry 5-9%. Cícer má 15-30% bielkovín. Z hľadiska aminokyselinového zloženia je cícer dobrým zdrojom lysínu (cca 7%). Tuk tvorí 6-7% a z mastných kyselín je významný najmä vysoký podiel kyseliny linolovej. Množstvo vlákniny sa pohybuje medzi 5-19%, čo súvisí s masívnejším osemením. Svetlosemenné typy majú vzhľadom k tenšiemu osemeniu vyššiu technologickú a potravinársku kvalitu ako hnedosemenné. Cícer je bohatým zdrojom vápnika, železa a vitamínu B15 (kyseliny pangamovej). Rovnako ako ostatní strukoviny obsahujú i semená cíceru antinutričné látky nepriaznivo ovplyvňujúce stráviteľnosť. Ich účinky je ľahké eliminovať namáčaním, klíčením alebo tepelným spracovaním semien.

Ak nemáte žiadne skúsenosti s cícerom, vyskúšajte ho, neobanujete. Chuťovo sa nachádza niekde medzi orieškami, jedlými gaštanmi a bielou fazuľou. Má zastúpenie takmer všetkých vitamínov a minerálnych látok, najviac železa, vápniku, horčíku, fosforu a draslíku. Má vysoký obsah nenasýtených mastných kyselín, ktoré pôsobia na znižovanie hladiny cholesterolu a udržiavajú našu pokožku jemnú a vláčnu. Veľké množstvo vlákniny pôsobí ako prevencia tzv. civilizačných ochorení (srdcovocievne, rakovina hrubého čreva, obezita). V kombinácii s obilovinami je výborným zdrojom dobre využiteľných bielkovín a aminokyselín. Patrí k najlepšie stráviteľným strukovinám.

POSTUP PRÍPRAVY

1. Na noc namočte cícer do vody, ak ste zabudli, stačí, ak dáte do hrnca s vodou jednu polievkovú lyžicu soli a necháte namočený aspoň 4 hodinky.
2. Namočený cícer varte v slanej vode asi hodinku.
3. Uvarený cícer dobre sced'te a nachystajte si trocha olivového oleja.
4. Na panvici sprudka osmažte cícer, posol'te hrubozrnnou soľou, odstavte a podávajte.

Tradičný veľkonočný koláč

Čo potrebujeme: 500 g hladkej múky, 500 g polohrubej múky, soľ, 40 g droždia, 100 g cukru, 5 dl mlieka, 150 g masla, 2 vajcia, 3 žĺtky, 1 vanilínový cukor, 2 lyžice

hrozienok, 100 g tvarohu

- Hrozienka namočíme minimálne na hodinu do rumu.
- Do misky preosejeme múku a po okraji ju máličko posolíme. Do múky vyhl'bíme v strede jamku.
- Do jamky rozmrvíme droždie, posypeme ho cukrom a zalejeme vlažným mliekom.
- Necháme chvíľu kysnúť.
- Potom pridáme rozpustené vlažné maslo a polovicu vanilínového cukru.
- Vypracujeme hladké cesto a necháme dokysnúť.
- Tvaroh rozmiešame s dvoma žĺtkami, druhou polovicou vanilínového cukru a

- hrozienkami.
- Tvarohovú hmotu zamiesime do 1/8 cesta a necháme kysnúť. Do zvyšného cesta pridáme 2 vajcia, cesto premiesime a necháme asi 1 a 1/2 hodiny opäť kysnúť.
 - Vykysnuté tvarohové cesto na pomúčenej doske premiesime a ušľaháme do dlhého oválu.
 - Druhé cesto na pomúčenej doske rozvaľkáme do veľkosti plechu.
 - Na cesto položíme tvarohový šúľok do tvaru kruhu. Prostriedok rozvaľkaného cesta narežeme do kríža tak, aby sme cestom z vnútornej strany venca prekryli vrchnú časť koláča.
 - Cestom z vonkajšej strany prekryjeme koláč smerom dovnútra. Hmotu preložíme na okrúhly, vymastený plech.
 - Necháme kysnúť asi 20 – 30 minút.
 - Pre zachovanie otvoru v strede koláča doň položíme sklenenú vymastenú fľaštičku od výživy.
 - Koláč potrieme rozšľahaným žĺtkom a pečieme vo vyhriatej rúre: 10 – 15 minút pri teplote 225 – 250 °C.
 - Potom asi hodinu dopekáme pri teplote 100 – 150 °C.
 - Po upečení potrieme cukrovou vodou.

DOBRÚ CHUŤ VÁM ŽELÁ

Šuleková

